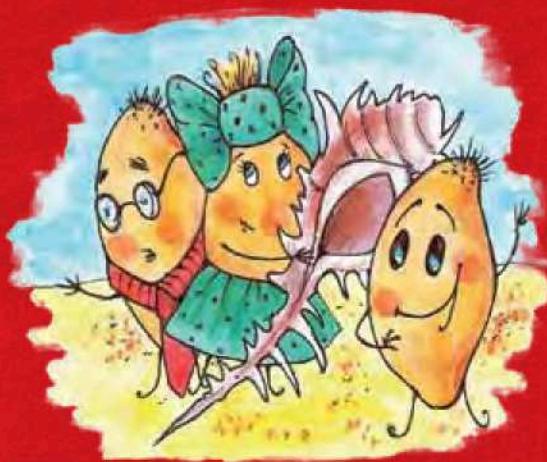

БІБЛІОТЕЧКА "КОЛОСКА"

НАВЧАТИСЯ З „КОЛОСКОМ”
ВЕСЕЛО І ЦІКАВО!

ОЛЕНА КРИЖАНОВСЬКА

ЧОМУ ВОНИ ТАК НАЗИВАЮТЬСЯ?

НАУКОВІ КАЗКИ

ЯК ЗБИРАТИ ГРИБИ?

Ішов над лісом теплий Грибний дощик, а Сонечко з-за хмарки підглядало та посміхалося. І побачило Сонечко, як скрізь під деревами швидко ростуть різокольорові капелюшки – гриби. Наступного дня зранку потягнулися в ліс люди із кошиками гриби збирати. Сонечко їм промінчиком показувало, де грибочки ховаються. А легкий лісовий Вітерець шепотів, які гриби брати, а які оминати.

– Не бери великого та старого, бери малого. Молоді гриби смачніші! Збирай лише ті види грибів, які добре знаєш!.. Краще бери трубчасті гриби, в яких під шапинкою наче м'яка губка з багатьох трубочок. Серед пластинчастих, в яких під шапинкою тонкі пластиночки, більше отруйних – можна сплутати!

Ось молодий пузанчик білий гриб з родини Боровиків. Найцінніший, їстівний. Навіть сушений він білий! А ось підберезник зі світлого березового гаю. А ці грибочки з червоними капелюшками, що під осикою ростуть, – то підосичники, або червоноголовці. З них виходить смачна юшка.

А той гриб не бери! Він великий, гарний, схожий на білий та на підберезник, але це гірчак! Він не лише дуже горкій, він отруйний! У нього на ніжці темний наліт, а на розрізі гірчак червоніє. Це його видає!

А ось гість з Польщі – польський гриб, моховик. Блакитної крові шляхтич: як натиснути, сині плями з'являються! Він добрий на смак. А ось схожий на

ГРИБНА НАФАДА

— Тановне панство! — мовив Білий гриб. — Люди що-
року дедалі більше скаржаться на нас! Що ми за
Царство таке, де неїстівні види маскуються під їстівні, вводять
людей в оману, підступно труять їх! Де ще в Природі таке мож-
ливе? Якщо це триватиме, скажуть, що ми розпочали війну!

— У нас давно війна! — в один голос закричали Сироїжки, Пе-
чериці та Парасольки. — Нас, смачних та їстівних, винищують,
зневажають, обзывають поганками. А все через них!

Їстівні Пластинчасті гриби разом вказали на родину Мухо-
морів.

— Тихіше, грибне панство! — закликав Білий гриб. — Говорі-
мо по черзі. Ображені Пластинчасті, сідайте з того краю, а ті, в
кого капелюшки трубчасті, як у мене, сідайте тут. Панове Під-
осичники, вмощуйтесь під осикою, а пан Підберезник — під бе-
резою. Родина Опеньків, займайте місця на пнях та колодах.
А вас, пане Мухомор, прошу відповісти на звинувачення.

Вийшов Червоний Мухомор, багатий пан — крапчастий
каптан.

— А які до мене претензії? Я техніки безпеки
дотримуюся, колір в мене яскравий,
попереджувальний. Навіть малі діти
знають, що мухомори отруйні. Це
люди повинні нам штраф сплати-
ти, бо винищують мухомори,
коли ми тихенько ростемо,
нікого не чіпаємо. І отрута
в мене така, що тільки муҳу

ІМ'Я ТЯ ЗДІБНОСТІ

— **Н**умо знайомитися! – до пташиного класу зайшла нова вчителька.

Учні весело заплескали крилами та стали навперейми називати свої імена.

– Я Вівсянка, – щебетала мала пташка з жовтим черевцем. – Бо люблю на вівсяному полі снідати та обідати!

– А я Вільшанка! Бо люблю вільхові сережки. А ще у мене червона грудка, і я гарно співаю на вечірній зорі! Тому мене ще звату́ть Зорянкою!

– Я Горіхівка! Я понад усе горішки люблю, особливо кедрові!

– А ми брати-Шишкарі! – назвалися двоє товстеньких учнів у майже однаковому яскраво-червоному вбранні. В обох були химерні дзьоби з гострими кінцями, загнутими хрест-навхрест. – Він Ялиновий Шишкар, а я – Сосновий. Ми любимо шишки лущити і морозу не боїмся!

– А в мене найміцніший дзьоб! Я можу будь-яку кісточку розтрощити! Тому мене звату́ть Костогриз, або Товстодзюб, а ще – Чере́шняк, бо я черемху та черешню люблю!

А чубаті, схожі на веселих папуг птахи хором зацвіркотіли:

Вільшанка

Горіхівка

Шишкар

ЛІСОВІ ПИСАНКИ

Жила в одному лісі дуже зла Чаклунка. Не любила Чаклунка, коли сміялися діти, коли сяяло сонце, коли навесні все квітувало, та особливо дратував її пташиний спів.

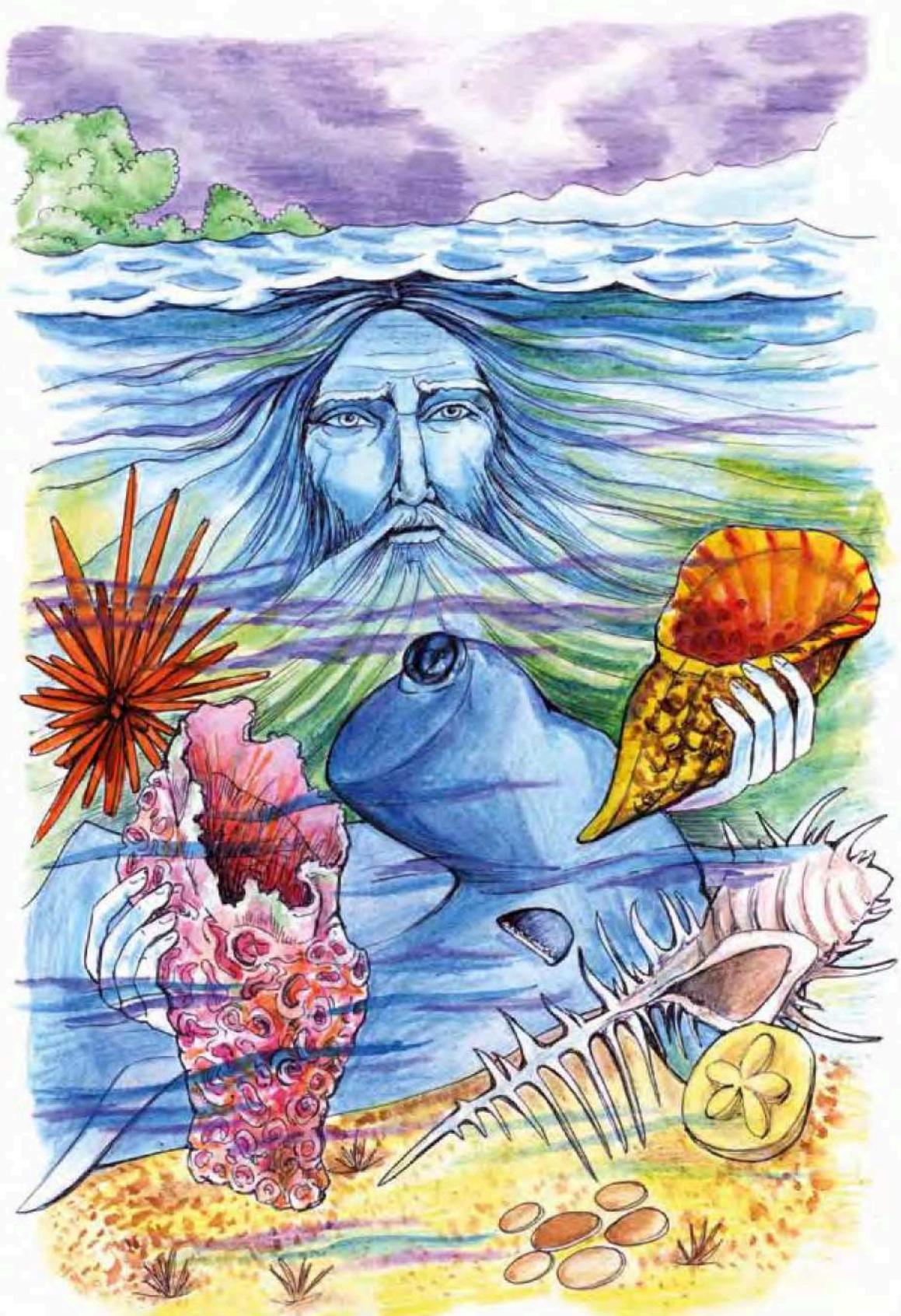
– Знову розщебеталися! У мене болить голова від цього гласу! Цілісінський день співають, спати не дають! Досить!!!

Птахи майстерно ховали свої домівки від сторонніх очей, будували їх на деревах, кущах, у траві, у дуплах чи навіть у норах. Але однієї ночі Чаклунка знайшла майже всі гнізда. Піднялася на високий стовп до широкого плаского гнізда Лелеки; знайшла підвішене між стеблами очерету маленьке гніздечко чагарникової Очеретянки; відшукала на полі, просто на землі гніздо Жайворонка, пісня якого найбільше заважала їй зранку, бо Жайворонок співає дуже дзвінко.

Чаклунка діставала гнізда з кущів, розоряла дупла, де гніздилися лісові шпаки, горихвістки, сойки та дятли, вважаючи дупло надійною фортецею. Навіть підземне гніздо Рибалочки розворошила! Рибалочка риє для гнізда справжню нору – тунель завдовжки в метр! Мало хто б здогадався шукати гніздо пташки там, де живуть лише кроти!

І гніздо Ремеза знайшла, яке виглядало, ніби справжня рукавичка, навіть „гаптована” бруньками та шматочками верби. У „великому пальці” був вузький отвір – вхід для хазяїна. Птахи були такі сонні та налякані, що не одразу розуміли, що сталося. Перш за все, птахи заходилися лагодити поламані гнізда.

Та Чаклунка не тільки сполохала птахів та зруйнувала їхні домівки. Вона вкрала всі кладки яєць! Чаклунка не знала, що птахи найголосніше співають, поки шукають свою пару. А як

ДИВНІ ФЕЧІ НА ДНІ МОРЯ

На березі моря гралися Василинка та Петрик. Діти знайшли порожню пластикову пляшку та сперечалися, як краще зробити з пляшки човник.

Раптом на берег накотила велика хвиля і не розсипалася бризками, а стала дібки, і перед здивованими дітьми піднялася з води кремезна водяна постать сивого чоловіка. Ніби Цар Нептун з морського свята, тільки зовсім прозорий, а замість волосся та бороди – морська піна.

– Ой, хто ви? – скрикнула Василинка і схovalася за Петрика.
– Я пан Хвиля, морський сторож.

Водяний пан розвів руками та розгорнув свою широку мантію з морської хвилі. Перед очима Петрика та Василинки відкрилися глибини моря до самого дна, наче на великому рідкому екрані.

– Гадаєте, на морському дні є тільки чудернацькі риби, водорості, піратські клади та рештки затонулих кораблів? –

ВЕДМЕЖА ЦИБУЛЯ

З давніх часів звірі дарами лісу з людьми ділилися: гриби, Ягоди, квіти, їстівні та лікарські корисні рослини завжди були для всіх. Люди ліс поважали, зайвого ніколи не брали і звірів для забави не ловили та не вбивали – тільки заради їжі.

Аж ось народилося у Ведмедиці двоє ведмежат. Одне було слухняне та лагідне, а інше – вередливе та жадібне. Весь час жадібне ведмежа капризувало, вимагало собі найкращих іграшок, найсмачніших ласощів, і все йому було мало!

Двоє ведмежат дуже любили ласувати диким часником – ведмежою цибулькою, який ще називається в народі черемша. І тут не сказати, якому братикові цибулька смакувала більше. А що вона корисна, то навесні мама ведмедикам часто ведмежу цибульку шукала, щоб діточки не хворіли.

Одного гарного весняного ранку пішла мати Ведмедиця на галявину, де зазвичай густо квітувала черемша... і не знайшла жодної. Суцвіття ведмежої цибулі схожі на невеличкі парасольки з дрібних білих квіток. Якщо око може помилитися, то ніс точно не підводив Ведмедицю: часником не пахло!

Птахи розповіли, що в лісі були люди. Засмучена мати повернулася додому і сказала ведмежатам, що не буде в них на сніданок салатику з дикого часнику. Мати пояснила, що люди, мабуть, прийшли першими та зібрали всю черемшу. Нічого, по обіді сім'я Ведмедів піде на іншу галявину і пошукає там свої ласощі. А поки є смачні корінці та багато мурашиних личинок, які ведмеді люблять дужче, ніж діти люблять цукерки. Лагідне ведмежа подякувало мамі, а жадібне дуже засмутилося.

Після сніданку вийшов жадібний ведмедик на галявину та заревів на весь ліс:

– Я ведмідь! Я цар лісу! Наказую більше ні кому не чіпати ведмежу цибулю! Це моє! Ця рослина тільки для ведмедів! Ні з ким не буду ділитися! Щоб ніхто не смів...